

Basın Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair Kanun

(Resmî Gazete ile ilânı : 8 . VI . 1956 - Sayı : 9327)

No.
6733

Kabul tarihi
7 . VI . 1956

MADDE 1. — 5680 sayılı Basın Kanununun 4, 5, 7, 8, 13, 16, 17, 19, 25, 29, 30, 32, 34 ve 39 ncu maddeleri aşağıdaki şekilde tadil edilmiş ve kanuna muvakkat 3 ncü madde ilâve olunmuştur :

Madde 4. — Her basılmış eserde o eserin neşir yeri ve yılı ve tâbiin, varsa naşirin adları ve iş yerleri gösterilir. İlân, tarife, sirküler ve emsali hakkında bu hüküm tatbik olunmaz.

Mevkutelere ayrıca basıldığı tarih ile sahibinin ve yazı işlerini fiilen idare eden mesul müdürün adları gösterilir.

Madde 5. — Her mevkutenin yazı işlerini fiilen idare eden bir mesul müdürü bulunur.

Mesul müdür aşağıdaki şartları haiz olmalıdır :

1. Türk vatandaşı ve asgari lise mezunu olmak veya bu derecede tahsili bulunduğu resmen tevsih edilmiş olmak;
2. 21 yaşını bitirmiş bulunmak;
3. Türkiye’de ikametgâh sahibi olmak ve devamlı oturmak;
4. Devlet memuru, asker veya ordu mensubu olmamak;
5. Mahcur veya âmme hizmetlerinden memnu bulunmamak;
6. Ağır hapis, taksirli suçlar haric olmak üzere altı aydan fazla hapis cezasıyla mahkûm olmamak veya suç tasnii, resmî mercileri iğfal, iftira, yalan şahitliği ve yalan yere yemin, sahtekârlık, müstehcen ve hayasızca neşriyat, fuhsiyata tahrik, hırsızlık, dolandırıcılık, hileli iflâs, emniyeti suiistimal suçlarından biri ile hükümlü bulunmamak;
7. Muvakkaten âmme hizmetlerinden memnuiyet, umumi emniyet nezareti altında bulundurulma veya sürgün cezasına mahkûmiyet hallerinde bu ceza ve tedbirler infaz edilmiş olmak.

Madde 7. — Mevkute sahibinin, bu kanunun 5 nci maddesinin 1 nci bendindeki lise tahsili şartı müstesna olmak üzere aynı bentte ve diğer bentlerinde yazılı vasıf ve şartları haiz ve okur yazar olması icabeder.

Mevkute sahibi mesul müdürlüğü deruhde eylediği takdirde 5 nci maddede yazılı bütün vasıf ve şartları haiz olması gerekir.

Mevkute sahibi mesul müdürlüğü deruhde etmez veya mesul müdürlük için kanunen aranan vasıf ve şartları haiz bulunmazsa bu takdirde mevkuteye bir mesul müdür tâyin etmek mecburiyetindedir.

Mevkuteyi neşreden cemiyyet ise reisi; şirket veya bir teşebbüs ise en fazla hisseye malik olan; bunların teaddüdü halinde biri; sermayenin tamamı bir şahsa ait ise bu kimse veya sahip küçük ise kanuni mümessili bu kanun hükümlerince verilecek bevannamede sahibolarak gösterilir ve bu sahipler de bu kanunda yazılı hükümlere tâbidirler.

Türkiye’de yabancıların mevkute çıkarması mahallî en büyük mülkiye âmiri-

nin mütalâası üzerine Dahiliye Vekâletinin müsaadesine ve mevkutenin yazı işlerini fiilen idare edecek mesul müdürün 5 nci maddedeki vasıf ve şartları haiz olmasına ve mevkute hangi dilde çıkıyorsa o dili bilmesine bağlıdır.

Madde 8. — Mevkute çıkarılması izne bağlı değildir. Ancak mevkutenin :

1. Adını, neşir mevzuunu, ne vakitlerde çıkarılacağını ve idare yerini,
2. Sahibinin ve ayrı mesul müdür varsa onun, sahip küçük ise kanuni temsilci ile birlikte küçüğün ad ve soyadlarını, tâbiyet ve ikametgâhlarını gösterir bir beyanname verilmesi mecburidir. Bu beyannameye sahip hükmi şahıs ise şirket mukavelesinin veya cemiyet nizamnamesinin tasdikli bir örneği eklenir.

Beyanname, mevkute sahibinin ve ayrı mesul müdür varsa onların da imzasını ihtiva eder.

Madde 13. — Mevkutelerde çalıştırılacak muhbir veya muhabirlerin bu kanunun 5 nci maddesinin 3 ncü bendi hükmü müstesna diğer bentlerinde yazılı vasıf ve şartları haiz olmaları icabeder.

Madde 16. — Basın yoluyla işlenen suçlardan dolayı ceza mesuliyeti :

1. Mevkutelerle işlenen suçlarda, suçu vücuda getiren yazıyı yazan veya resmi yapan veyahut haber, havadis veya vesikaları verenlerle mevkutenin mesul müdürüne ve mesul müdürlüğü kabul etmemiş olan sahibine terettübeder.

2. Mesul müdür, mevkutelerde suç teşkil eden ve müstear ad ile veya imzasız yahut remizli imza veya mahsus bir işaretle neşredilen yazı, resim, haber, havadis veya vesika sahiplerinin sarıh hüviyetlerini talep tarihinden itibaren 24 saat içinde Cumhuriyet Müddeiumumisine bildirmeye mecburdur.

3. Mevkute tarifine girmiyen basılmış eserlerle işlenen suçlarda ceza mesuliyeti suçu teşkil eden eserin müellif, muharrir, mütercim veya tersim edenine, fail belli olmadığı veya bu kimse aleyhine Türk mahkemelerinde dâva açılmadığı veya kendisinin malûmatı veya muvafakati dışında neşrolunduğu hallerde nâşire ve nâsir de belli olmazsa tâbie, bu da bilinmediği takdirde bilerek satana, dağıtana aittir.

Madde 17. — Basın yoluyla işlenen suçlardan doğacak maddi ve mânevi zararları cezaen mesul olanlarla birlikte ve cezaen mesul edilemiyen hallerde, mevkutelerde sahibi ve mevkute olmıyanlarda naşiri müteselsilen tazmin ile mükelleftirler.

Cevap ve tekzip hakkı

Madde 19. — Bir şahsın haysiyet ve şerefine dokunan veya menfaatini bozan veyahut hakikata aykırı hareketler, düşünceler ve sözler izafesi suretiyle açık veya kapalı şekilde bir mevkutede yapılan yayımdan dolayı o şahsın imzasıyla gönderilecek cevap ve tekzibi, mevkutenin mesul müdürü, metnine hiçbir mülâhaza ve işaret katmaksızın ve bu cevap veya tekzip dolayısıyla her hangi bir mütalâa beyan etmeksizin aynen ve tamamen neşre mecburdur.

Cevap veya tekzibin günlük gazetelerde, alındığının ertesi günü ve diğer mevkutelerde bu müddet gözetilmek şartıyla ilk çıkacak nüshada aynı sayfa ve sütunda ve aynı mahalden basılmak üzere aynı punto harflerle neşri, cevap veya tekzibi mucibolan yazı için başlıklar yapılmış veya resimler konulmuş ise, cevap ve tekzibi gönderen şahıs tarafından tesbit edilecek başlıkların ve resimlerin de aynı büyüklükte neşri mecburidir.

Cevap veya tekzip, taallük ettiği yazıya bir misil ilâvesiyle baliğ olacak miktar ve hacmi geçemez. Ancak 20 satırdan az olan yazıların cevabı 20 satır olabilir.

Cevap veya tekzipler mevkute ile birlikte, alâkalının bulunduğu mahal Cumhuriyet Müddeiumumisine verilir veya gönderilir. Cumhuriyet Müddeiumumisi, en geç 24 saat içerisinde, cevap veya tekzibi; suç mahiyetinde olup olmadığı, neşir ile alâkası bulunup bulunmadığı, kanunda yazılı şekil ve şartlara uygun olup olmadığı ve neşirinden itibaren üç ay geçip geçmediği cihetlerinden tetkik ederek bir karar verir. Bu karara göre münasip göreceği değişiklikleri vâparak veya aynen, alâkalı mevkutenin mesul müdürüne neşredilmek üzere cevap veya tekzibi gönderir.

Cumhuriyet Müddeiumumisinin kararı katî olup yerine getirilmesi mecburidir.

Devlet daireleri, âmme müesseseleri veya hükmi şahıslar tarafından gönderilecek cevap veya tekzipler hakkında da yukarıdaki fıkralar hükmü tatbik olunur.

Cevap ve tekzip hakkını kullanmadan ölen bir kimsenin bu hakkını vârisleri kullanabilir.

Madde 25. — 13 ncü maddede yazılı şart ve vasıfları haiz olmıyan kimseleri çalıştıranlar bir aya kadar hapis ve (5 000) liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Madde 29. — 19 ncü maddedeki neşir mecburiyetine riayet etmiyenler hakkında 15 günden üç aya kadar hapis ve (2 000) liradan (5 000) liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte neşirinden imtina olunan cevap ve tekzibin aynı mevkute de 19 ncü maddede gösterilen şekil ve şartlar dairesinde neşrine de hükmolunur.

Mahkemenin hükmüne rağmen neşirinden imtina olunması halinde yukarıki fıkra gereğince verilecek cezalar bir misli artırılarak hükmolunur ve ayrıca neşrin geciktiği her nüsha için (1 000) lira ağır para cezası da ilâve olunur.

Madde 30. — Ceza dâvasına ait talep ve iddianamelerle kararların ve diğer her türlü vesika ve evrakın aleni duruşmada okunmasından, hazırlık ve ilk tahkikatlarda takipsizlik veya muhakemenin men'i kararı verilmesinden önce neşri yasaktır.

Tahkikatın seyri veya mahkemenin karar ve muameleleri üzerinde tesir yapabilecek her türlü neşriyatda bulunulması, Cumhuriyet Müddeiumumisinin talebi üzerine hazırlık tahkikatında sulh ceza hâkiminin ve ilk tahkikatta sorgu hâkiminin ve muhakeme sırasında mahkemenin verceği kararlar yasak edilebilir.

Ceza dâvasının başlamasıyla hüküm kafileşinciye kadar hâkim ve mahkemenin hüküm ve kararlariyle muameleleri hakkında mütalâa serdi yasaktır.

Kanun, nizamname veya resmî tesekküllerce ittihaz olunan karar gereğince gizli yapılan toplantılardaki müzakeratın veya alınan kararların veya gizli olan tahkikat ve safahatının ve kaza mercilerinin müzakeratının neşri yasaktır.

Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 ncü maddeleri ve neşir yolivle veya radvo ile vahut toplantılarda işlenen bâzı cürümler hakkındaki kanun hükümlerinin tatbiki suretiyle mahkûmiyet halinde bir aydan üç aya kadar mevkutenin neşriyatının tatiline de karar verilir.

Neşriyatı tatil edilen mevkutenin sahip veya mesulleri tatil müddeti içerisinde başka bir adla mevkute çıkaramazlar.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler bir aydan altı aya kadar hapis ve (5 000) liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Madde 32. — Memleket ahlâkını, aile nizamını bozacak veya cürüm işlemeye teşvik veya tahrik edecek şekilde heyecan uyandıracak tafsilât ile hakiki veya

hayali vakıaları hikâye veya tasvir veya tersim edenler veya intihar vakaları hakkında haber çerçevesini aşan ve okuyanları tesir altında bırakan mahiyette tafsilât ve resimler neşredenler hakkında (1 000) liradan (10 000) liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Madde 34. — Siyasi, iktisadi, ticari mevkutelerin sermayeleri ve devamlı veya geçici bütün gelir kaynaklarıyla basılan nüshalarının adedi ve bir nüshasına 50 den fazla abone yazılmış olanların isim, adres ve tâbiyetleri ve umumi abone yekûnu ve basıldıkları matbaa ile olan hukuki münasebetleri noterlikçe tasdik edilmiş bir deftere kaydedilir.

Bu defter tutulmadığı veya deftere noksan veya yanlış malûmat geçirildiği veyahut müddeiumumilikçe talep vukuunda defter ve ihtiva etmesi gereken hususlar gizlendiği takdirde mevkutenin sahibi veya onun mümessili üç aydan bir seneye kadar hapis ve (500) liradan (5 000) liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

İlmî, edebî, fennî ve bedî mahiyette olan mevkutelerden yayınları itibariyle sivası, iktisadi ve ticari mahiyette neşriyata girişenler bir ve ikinci fıkralar hükümlerine tâbidirler.

Umumi yerlerde, sokaklarda veya halkın kolaylıkla girip çıktığı mahallerde ve bunlara benzer diğer yerlerde mevkute ve gayrimevkuteleri ihtiva ettiği haber, havadis, yazı ve resimlerden (matbua muhteviyatından) veya sair hususlardan bahsile satanlar, sattıranlar veya satışı arz edenler, (100) liradan (500) liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar. Tekerrürü halinde para cezasıyla birlikte bir aya kadar hapis cezası da hükmolunabilir.

Madde 39. — Basın Kanununa siren veya basın yoluyla işlenen suçlara ait dâvalar acele işlerden sayılır ve mahkemelerin senelik tatil günlerinde de görülür.

Maznunun ikametgâh itibarıyla mahkemeve çağırılabilmesi için gerekli zaman gözetilerek, duruşma için en yakın gün tâyin edilir.

İddia ve müdafaalar ve deliller birden sövlenir ve gösterilir.

Duruşmalar, işin en az gerektirdiği müddetten fazla bir zamana bırakılamaz.

Muvakkat madde 3. — Bu kanunda yazılı hükümlere, durumları, vasıf ve şartları uygun olmıyanlar kanunun neşri tarihinden itibaren bir sene içerisinde riayet ve intibaka mecburdurlar.

Ancak, bu kanunun meriyete girdiği tarihte nesredilmekte olan her hangi bir mevkutede çalışan ve basında fâsılasız üç sene muhabirlik yapmış olanlar kanunun 5 nci ve 13 ncü maddelerinde yazılı yeni şartları haiz olmasalar da bu sıfatlarını muhafaza ederler.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

7 Haziran 1956

Riyaseti Cumhura yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 7 . VI . 1956 ve 1/475

Bu kanunun ilânının Başvekâletçe bildirişi için dair Riyaseti Cumhuriyetten gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 7 . VI . 1956 ve 4/229

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa

: 11 506,525:526

12 39,91:205,214,214:221,232:236

[İnikat : 73 — 191 sıra sayılı matbua 73 ncü İnikat Zabıt Ceridesine bağlıdır.]